

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Навчально-науковий інститут педагогіки
Кафедра теорії та методик дошкільної й інклюзивної освіти

**ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ 3**

обов'язкової освітньої компоненти

**Нормативно-правові основи забезпечення освітнього процесу в закладах
дошкільної освіти**

**для підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності А2 Дошкільна освіта**

Галузь знань
Спеціальність
Предметна спеціальність
Спеціалізація
Освітня програма
ННІ

А Освіта/Педагогіка
А2 Дошкільна освіта
—
—
Дошкільна освіта
педагогіки

Укладачі: Оксана Сорочинська, Оксана Тушинська
Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри теорії
та методик дошкільної й інклюзивної освіти
Протокол від «15» червня 2026 року № 16
Завідувач кафедри _____ Іван КОНОВАЛЬЧУК

Житомир 2026

УДК 373.2.018:34(075.8)

I-72

*Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного
університету імені Івана Франка
протокол №12 від 26.06.2026 р.*

Рецензенти:

Сирова Юлія – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії та методик дошкільної освіти Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради;

Кучинська Лілія – кандидат педагогічних наук, викладач кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін, методист з дошкільної освіти лабораторії методичного забезпечення КЗ «Житомирський ОШПО» ЖОР;

Танська Валентана – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти та культури фахової мови Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять із обов'язкової освітньої компоненти «Нормативно-правові основи забезпечення освітнього процесу в закладах дошкільної освіти» / уклад. Сорочинська О. А., Тушинська О.О. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2026. 40 с.

Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять з обов'язкової освітньої компоненти «Нормативно-правові основи забезпечення освітнього процесу в закладах дошкільної освіти» охоплюють ключові теми, що стосуються правового регулювання дошкільної освіти в Україні.

Матеріали розроблено з метою підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до професійної діяльності. Опрацювавши їх, здобувачі ознайомляться з чинним законодавством, нормативними актами та державною політикою у сфері дошкільної освіти; усвідомлять свої права й обов'язки як педагогічних працівників; отримають знання про організацію освітнього процесу – внутрішню структуру закладу, планування навчальних програм, розподіл ресурсів; будуть обізнані з актуальними тенденціями розвитку дошкільної освіти.

Видання адресоване викладачам і здобувачам закладів вищої освіти, а також вихователям закладів дошкільної освіти для використання у практичній діяльності.

УДК 373.2.018:34(075.8)

© Сорочинська О.А., Тушинська О.О. 2026

© Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2026

ЗМІСТ

Передмова	4
Структура освітньої компоненти «Нормативно-правові основи забезпечення освітнього процесу в закладах дошкільної освіти»	6
Методичні вказівки до проведення практичних занять	7
Рекомендації до підготовки та проведення практичних занять	10
Практичне заняття № 1 Тема: Нормативно-правова система регулювання дошкільної освіти: структура та ієрархія	10
Практичне заняття № 2 Тема: Управління системою дошкільної освіти	11
Практичне заняття № 3 Тема: Базові закони України у сфері дошкільної освіти	13
Практичне заняття №4 Тема: Концептуальні та стратегічні документи розвитку дошкільної освіти	15
Практичне заняття № 5-6 Тема: Державний стандарт дошкільної освіти та освітні програми	17
Практичне заняття № 7 Тема: Заклад дошкільної освіти як суб'єкт правовідносин. Нормативно-правовий статус вихователя	21
Практичне заняття №8-9 Тема: Нормативне регулювання організації освітнього процесу: загальні засади	23
Практичне заняття №10 Тема: Режим дня та санітарне регулювання в ЗДО	25
Практичне заняття № 11-12 Тема: Нормативне регулювання форм організації освітнього процесу	27
Практичне заняття № 13 Тема: Нормативно-правові засади інклюзивного навчання в ЗДО	31
Практичне заняття № 14 Тема: Нормативно-правові основи діяльності ЗДО в умовах воєнного стану	33
Практичне заняття №15 Тема: Внутрішнє забезпечення якості освіти в ЗДО. Нові напрями освітнього процесу	34
Рекомендована література	36
Зразки модульної контрольної роботи	40

Передмова

Сучасний розвиток дошкільної освіти в Україні зумовлює необхідність оновлення підходів до підготовки майбутніх педагогів. Реформування освітнього процесу в закладах дошкільної освіти відповідно до Концепції дошкільного виховання та Базового компонента дошкільної освіти висуває нові вимоги до фахово компетентності вихователів – зокрема, до їхньої правової грамотності та вміння організовувати освітній процес у межах чинного законодавства.

Обов'язкова освітня компонента «Нормативно-правові основи забезпечення освітнього процесу в закладах дошкільної освіти» є важливою складовою професійної підготовки майбутнього педагога. Її вивчення спрямоване на формування розуміння правової бази, що регулює діяльність закладів дошкільної освіти, а також на підготовку здобувачів вищої освіти до практичного застосування нормативно-правових документів в організації освітнього процесу.

Відповідно до освітньо-професійної програми, опанування дисципліни передбачає здобуття як теоретичних знань, так і практичних навичок, необхідних для роботи в умовах сучасного закладу дошкільної освіти.

Пропоновані інструктивно-методичні матеріали покликані допомогти здобувачам освіти систематизувати знання з нормативно-правового регулювання дошкільної освіти, підготуватися до практичних занять та успішно реалізувати набуті компетентності у процесу проходження навчальних та виробничих практик та у майбутній професійній діяльності.

Основними **завданнями** вивчення освітньої компоненти «Нормативно-правові основи забезпечення освітнього процесу в закладах дошкільної освіти» є:

- розуміння сутності «освітній процес закладу дошкільної освіти» та його складових;
- ознайомити з пріоритетними напрямками діяльності ЗДО та освітнього процесу дітей раннього та дошкільного віку;
- формувати теоретичну базу знань про зміст та завдання нормативно-правових документів організації освітнього процесу в ЗДО;
- ознайомити з нормативно-правовими документами організації освітнього процесу в ЗДО;
- ознайомити з Державним стандартом дошкільної освіти, програмами освітнього процесу ЗДО (парціальні, авторські та ін.) ;
- розвивати навички організації напрямів освітнього процесу з урахуванням вимог нормативно-правових документів ЗДО;
- розвивати навички організації освітньої безбар'єрності в ЗДО.
- розвивати навички організації гурткової роботи та освітнього процесу в літньо-оздоровчий період із урахуванням вимог нормативно-правових документів ЗДО.
- знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності

у процесі професійної діяльності.

Обов'язкова освітня компонента «Нормативно-правові основи забезпечення освітнього процесу в закладах дошкільної освіти» складається з 2 модулів: Модуль 1. Система нормативно-правового регулювання дошкільної освіти в Україні. Модуль 2. Нормативно-правові засади організації освітнього процесу в ЗДО та забезпечення його якості.

Види роботи здобувачів вищої освіти, що підлягають оцінюванню:

1. Заповнення самостійно розроблених блок-схем за теоретичними питаннями.
2. Опрацювання додаткової літератури.
3. Проведення опитування (з використанням проблемних питань).
4. Підготовка індивідуальних завдань.
5. Проведення опитування у формі тестування.
6. Участь у проведенні заняття на рівні відповідей на запитання.

Виконання практичних робіт сприятиме розширенню і поглибленню знань майбутнього працівника закладу дошкільної з питань нормативно-правового забезпечення освітнього процесу у цих закладах.

I. Опис освітньої компоненти

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОПП / ОНП рівень вищої освіти	Характеристика освітньої компоненти	
		денна форма	заочна форма
Кількість кредитів – 4	А Освіта / Педагогіка	Обов'язкова	
	А2 Дошкільна освіта		
Модулів – 2	Дошкільна освіта	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120		I	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми: аудиторних – 2,9 самостійної роботи здобувача – 3,8 год.	Перший (бакалаврський)	22 год.	4 год.
		Практичні / Семінарські	
		30 год.	6 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		34 год.	55 год.
		Індивідуальна робота	
34 год.	55 год.		
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми – 43,3 % : 56,7%

для заочної форми – 8,3 % : 91,7 %

III. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичні заняття з обов'язкової освітньої компоненти «Нормативно-правові основи забезпечення освітнього процесу в закладах дошкільної освіти» є важливою формою організації навчальної діяльності здобувачів вищої освіти, що забезпечує поглиблення теоретичних знань та формування практичних умінь і навичок роботи з нормативно-правовою документацією.

Загальні положення

Практичні заняття проводяться відповідно до навчального плану та робочої програми освітньої компоненти. Під час підготовки до кожного заняття здобувач зобов'язаний опрацювати рекомендовану літературу, чинні нормативно-правові акти та виконати визначені завдання для самостійної роботи. Активна участь у практичних заняттях є обов'язковою умовою успішного засвоєння навчального матеріалу.

Структура практичного заняття

Кожне практичне заняття має таку структуру:

- перевірка готовності здобувачів до заняття, актуалізація опорних знань;
- обговорення теоретичних питань із теми заняття;
- виконання практичних завдань індивідуально або в малих групах;
- презентація та обговорення результатів виконаних завдань;
- підведення підсумків заняття, формулювання висновків.

Методи та форми роботи

У процесі проведення практичних занять використовуються різноманітні методи та форми навчальної діяльності, зокрема: аналіз нормативно-правових документів, робота з першоджерелами, розв'язання ситуаційних завдань і педагогічних кейсів, дискусії та обговорення проблемних питань, рольові ігри та моделювання професійних ситуацій, підготовка і захист індивідуальних та групових проєктів.

Застосування зазначених методів сприяє формуванню у здобувачів критичного мислення, вміння аналізувати правові ситуації та приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності.

Вимоги до студентів

Для успішного опанування матеріалу практичних занять здобувач повинен:

- систематично готуватися до кожного заняття, опрацьовуючи рекомендовані джерела;
- знати зміст основних нормативно-правових актів, що регулюють діяльність закладів дошкільної освіти;
- вміти застосовувати теоретичні знання під час виконання практичних завдань;
- брати активну участь в обговореннях, висловлювати та аргументувати власну позицію;

- дотримуватися академічної доброчесності у всіх видах навчальної діяльності.

Підготовка до модульної контрольної роботи (МКР)

Модульна контрольна робота є формою проміжного контролю, що дозволяє оцінити рівень засвоєння здобувачами навчального матеріалу відповідного модуля. Для успішного виконання МКР здобувач повинен повторити теоретичний матеріал із усіх тем модуля, опрацювати конспекти лекцій та записи з практичних занять, перечитати рекомендовані нормативно-правові акти й навчальні джерела. Під час підготовки рекомендується скласти короткі тезові конспекти ключових понять і положень, зіставити зміст основних нормативних документів та відпрацювати вміння аналізувати практичні ситуації у правовому контексті. МКР може включати теоретичні питання, тестові завдання, аналіз нормативно-правових документів або розв'язання ситуаційних задач – залежно від вимог, визначених викладачем. Здобувачам, які не склали МКР або отримали незадовільну оцінку, надається можливість перескласти її у терміни, встановлені кафедрою.

Критерії оцінювання за конкретними формами роботи та видами завдань

Приклад бальної «сітки» для одного практичного заняття (макс. 100 балів):

Бали	Оцінка ECTS	Критерії виконання завдань
90–100	A	Відмінно. Завдання виконано в повному обсязі та без помилок. Здобувач демонструє глибоке розуміння нормативної бази, пропонує власні творчі ідеї щодо планування, вільно володіє фаховою термінологією. Робота оформлена згідно з усіма вимогами.
82–89	B	Дуже добре. Завдання виконано повністю. Здобувач орієнтується в темі, але припустився 1–2 несуттєвих неточностей у формулюваннях або незначних огріхів в оформленні матеріалів.
74–81	C	Добре. Завдання виконано в цілому правильно. Проте в роботі присутня певна кількість суттєвих помилок (наприклад, у виборі методів роботи чи послідовності режимних процесів), які не мають системного характеру.
64–73	D	Задовільно. Завдання виконано не в повному обсязі або зі значною кількістю недоліків. Здобувач демонструє лише репродуктивний рівень знань (копіювання шаблонів), має труднощі з обґрунтуванням обраних форм планування.
60–63	E	Достатньо. Виконання роботи задовольняє лише мінімальним критеріям. Присутні грубі методичні помилки, порушена логіка побудови плану, оформлення не відповідає встановленим вимогам.

35–59	FX	Незадовільно. Завдання виконано фрагментарно (менше половини обсягу). Здобувач не орієнтується в термінології та нормативних документах. Потрібне повторне складання.
1–34	F	Незадовільно. Робота не виконана, містить ознаки плагіату (повне копіювання чужих матеріалів) або виявлено повну відсутність сформованих компетентностей. Потрібен повторний курс.

Оцінювання роботи здобувачів на практичних заняттях здійснюється відповідно до критеріїв, визначених робочою програмою освітньої компоненти. Враховуються повнота та якість виконання практичних завдань, рівень активності під час обговорень, вміння аналізувати нормативно-правові документи та обґрунтовувати власні висновки. Здобувачі, які були відсутні на практичному занятті, зобов'язані відпрацювати пропущений матеріал у встановленому порядку.

Рекомендації щодо роботи з нормативно-правовими документами

Опрацювання нормативно-правових актів є основою практичної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти. Під час роботи з документами рекомендується звертати увагу на структуру документу, його юридичну силу та сферу застосування; фіксувати ключові положення, що стосуються організації освітнього процесу; зіставляти зміст різних нормативних актів, виявляти їх взаємозв'язок; відстежувати зміни у законодавстві та актуальний стан нормативної бази. Для пошуку чинних нормативно-правових актів рекомендується користуватися офіційними джерелами – порталом Верховної Ради України (zakon.rada.gov.ua), сайтом Міністерства освіти і науки України та іншими офіційними ресурсами органів державної влади.

Примітка: якщо Ви маєте труднощі у підготовці окремих теоретичних питань або виконанні практичних завдань, Ви можете звернутися за консультацією до викладача. Час та день проведення консультацій зазначений у графіку проведення консультацій (кафедра теорії та методик дошкільної й інклюзивної освіти).

IV. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1

Тема: Нормативно-правова система регулювання дошкільної освіти: структура та ієрархія

Мета заняття: сформувані у здобувачів вищої освіти системні знання про ієрархічну структуру нормативно-правових актів у сфері освіти, розмежування обов'язкових і рекомендаційних документів та вивчити основи антикорупційного законодавства в освітній сфері.

Професійна спрямованість: орієнтація майбутнього вихователя в правовому полі регулювання дошкільної освіти, розуміння юридичної сили документів та меж відповідальності посадових осіб ЗДО.

План заняття:

1. Конституція України як правова основа права на освіту та захист прав дитини.
2. Органи, що ухвалюють нормативні акти у сфері дошкільної освіти, їх повноваження та державний нагляд (контроль): суб'єкти, форми, наслідки.
3. Антикорупційне законодавство України в освітній сфері: заходи запобігання та протидії корупції, відповідальність посадових осіб ЗДО.

Понятійний апарат (терміни для засвоєння):

Конституція України, нормативно-правовий акт, ієрархія документів, державний нагляд, громадське самоврядування, антикорупційне законодавство

Практична частина (завдання для виконання):

Практико-орієнтоване завдання:

- Використовуючи офіційний портал Верховної Ради України (zakon.rada.gov.ua), знайдіть та завантажте три нормативно-правові акти, що регулюють дошкільну освіту: один закон, одну постанову КМУ та один наказ МОН. Для кожного документа заповніть картку: повна назва, дата прийняття, орган, що видав, предмет регулювання (2-3 речення). Оформіть результат у вигляді таблиці та підготуйтеся коротко презентувати один із документів групи.
- Побудувати графічну блок-схему «Ієрархічна піраміда нормативно-правових актів у сфері дошкільної освіти України» із зазначенням прикладів конкретних документів для кожного рівня.
- Опрацювати кейс: «Вихователю під час перевірки закладу вказали на невиконання положень інструктивно-методичного листа МОН. Чи є лист обов'язковим до виконання та яка його юридична сила порівняно з Наказом МОН чи Постановою КМУ?» Обґрунтуйте відповідь письмово.
- Підготувати короткі тестові завдання (3-5 питань) для експрес-контролю знань антикорупційних обмежень для працівників бюджетних установ освіти.

Завдання-кейс:

- Вихователька Марія Петрівна отримала від методиста розпорядження виконати певні вимоги, посилаючись на інструктивно-методичний лист МОН. Під час наступної перевірки інспектор ДСЯО виявив, що заклад не виконав зазначених вимог, і склав акт порушення. Завідувач закладу стверджує, що лист МОН – лише рекомендаційний документ, а не обов'язковий. Визначте: яку юридичну силу мають інструктивно-методичні листи МОН? Чи може їх невиконання стати підставою для притягнення до відповідальності? Які аргументи має навести завідувач на захист закладу?

Проблемна ситуація:

- У ЗДО під час планової перевірки виявлено, що деякі внутрішні накази завідувача суперечать положенням нового Закону України «Про дошкільну освіту» № 3788-ІХ, прийнятого у 2024 році. Завідувач пояснює, що документи розроблялися ще до набрання законом чинності й не оновлювалися. Хто несе відповідальність за невідповідність внутрішньої документації закладу чинному законодавству? Який порядок приведення локальних актів у відповідність до нових законодавчих норм? Які терміни відведено на оновлення документації?

Питання для самоконтролю та дискусії:

- Які органи мають право видавати обов'язкові для виконання нормативні акти у сфері дошкільної освіти?
- У чому полягає практична різниця між нормативно-правовим актом та інструктивно-методичним документом?
- Які форми державного нагляду (контролю) передбачені чинним законодавством для ЗДО?

Рекомендована література та джерела:

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №2**Тема: Управління системою дошкільної освіти**

Мета заняття: ознайомити здобувачів освіти з системою управління в ЗДО.

Професійна спрямованість: вивчення теми заняття сприятиме розумінню сутності системи управління в сфері закладів дошкільної; дозволить детальніше ознайомитися з повноваженнями органів управління в ЗДО.

План заняття:

1. Управління системою дошкільної освіти. Основні завдання органів управління освітою.

2. Державні органи управління в системі дошкільної освіти.
3. Органи управління освітою, підпорядковані обласним, міським, районним державним адміністраціям та органами місцевого самоврядування, їх повноваження.
4. Органи громадського самоврядування в освіті.

Понятійний апарат (терміни для засвоєння):

заклад дошкільної освіти, управління системою дошкільної освіти, органи самоврядування, громадське самоврядування, педагогічна рада, .

Практична частина (завдання для виконання):

Завдання-кейс:

- Батьківський комітет ЗДО «Сонечко» звернувся до завідувача з колективним листом, у якому вимагає розглянути питання зміни режиму роботи групи та звільнення одного з вихователів. Завідувач відмовляється виносити ці питання на педагогічну раду, пояснюючи, що такі рішення не входять до її компетенції. Визначте: які повноваження має батьківський комітет як орган громадського самоврядування? Які питання є виключною компетенцією педагогічної ради? Чи правомірна відмова завідувача?

Практико-орієнтоване завдання:

- Ознайомтеся зі структурою управління конкретного ЗДО вашого міста (або змодельованого закладу). Визначте всі органи управління та самоврядування, що функціонують у закладі. Складіть організаційну схему управління ЗДО із зазначенням: назви органу, його складу, основних повноважень та механізму взаємодії між органами. Особливо позначте, які рішення потребують погодження з місцевим органом управління освітою.
- Проаналізувати Закон України «Про дошкільну освіту» Розділ VII Управління системою дошкільної освіти (скласти таблицю). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>
- Ознайомитися з публікацією «Оновлені завдання органів управління системою дошкільної освіти» <https://oplatforma.com.ua/article/1628-onovlen-zavdannya-organv-upravlnnya-sistemoyu-doshklnno-osvti>
- Ознайомитися з публікацією «Оновлені повноваження педагогічної ради закладу дошкільної освіти» <https://oplatforma.com.ua/article/1515-onovlen-povnovajennya-pedagogchno-radi-zakladu-doshklnno-osvti>
- Ознайомитися з публікацією «Зарубіжний досвід управління системою дошкільної освіти» <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/obrii/article/view/2431/2882>

Заповнити таблицю «Органи управління ЗДО»

Назва органу управління	Особливості/повноваження
Державні органи управління	
Органи управління підпорядковані обласним, міським, районним державним адміністраціям	
Органами місцевого самоврядування	

Рекомендована література та джерела:

1. Актуальні проблеми управління освітою і навчальними закладами : зб. наукових праць / за заг. ред. Л. А. Мартинець. Вип. 1. Ч. 2. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2018. 140 с
https://r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/73/3/51_%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%A7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0_2.pdf
2. Антонюк Ю. Р Компаративний аналіз системи управління дошкільними навчальними закладами в Польщі та Україні
<http://eprints.zu.edu.ua/24264/1/%D0%90%D0%BD%D1%82%D0%BE%D0%BD%D1%8E%D0%BA.pdf>
3. Крутій К.Л., Маковецька Н.В. Управління дошкільним закладом: організація контролю та керівництва. Вид. 2-е. Запоріжжя: ТОВ «ЛПС. Лтд», 2003. 100 с.
4. Соловей Ю. О. Державне управління у галузі дошкільної освіти в Україні: теоретичний аспект / Ю. О. Соловей // Сучасне дошкілля у контексті інтеграції до європейського освітнього простору: збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції (2-3 жовтня 2018 р.) / Упорядники І. О. Ніколаєску, Ю. О. Соловей, О. О. Панченко. Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2018. С. 90-94
http://eprints.cdu.edu.ua/4495/1/%2Bsolovei_tezi.pdf

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №3**Тема: Базові закони України у сфері дошкільної освіти**

Мета заняття: проаналізувати ключові положення Закону України «Про освіту» та здійснити глибокий аналіз концептуальних новацій нового Закону України «Про дошкільну освіту» № 3788-ІХ.

Професійна спрямованість: застосування базових законодавчих норм у практичній діяльності, організація нових форм здобуття освіти та забезпечення прав дітей пільгових категорій і дотримання мовної політики.

План заняття:

1. Закон України «Про освіту» (2017): загальні засади, права та обов'язки учасників освітнього процесу, академічна доброчесність.
2. Закон України «Про дошкільну освіту» ключові новації, нові організаційні форми ЗДО та нові форми здобуття дошкільної освіти.
3. Міжнародне та національне законодавство про охорону дитинства.
4. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»: мовна політика в ЗДО.

Понятійний апарат (терміни для засвоєння):

академічна доброчесність, педагогічний патронаж, мережева форма освіти, сімейна (домашня) освіта, мовна політика ЗДО, діти-ВПО

Практична частина (завдання для виконання):

Практико-орієнтоване завдання:

- Розробіть пам'ятку для вихователя «Мова освітнього процесу в ЗДО: практичні правила» на основі Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Пам'ятка має містити: вимоги до мови проведення занять та спілкування з дітьми, правила ведення документації, особливості комунікації з батьками, відповідальність за порушення мовного законодавства. Обсяг – 1 сторінка, оформлення – у вигляді структурованого переліку правил.
- Скласти порівняльно-аналітичну таблицю «Класичні та новітні форми здобуття дошкільної освіти відповідно до нового ЗУ № 3788-ІХ» (критерії для порівняння: визначення, умови організації, суб'єкти реалізації).
- Скласти пам'ятку для вихователя щодо дотримання вимог Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» в освітньому процесі та під час комунікації з батьками вихованців.
- Опрацювати витяги із Закону України «Про освіту» в частині прав та обов'язків батьків. Сформулювати 3 проблемних запитання для дискусії на тему: «Межі втручання батьків в освітній процес ЗДО».

Завдання-кейс:

- Батьки дитини-переселенця (ВПО) з Херсонської області звернулися до ЗДО міста Житомира із заявою про зарахування 5-річної дитини до групи. Завідувач відмовила у зарахуванні, посилаючись на відсутність місць та відсутність прописки в місті. Батьки наполягають на тому, що закон гарантує їхній дитині право на дошкільну освіту незалежно від реєстрації місця проживання. Які норми нового ЗУ «Про дошкільну освіту» № 3788-ІХ захищають права дітей ВПО? Чи правомірна відмова завідувача? Які дії можуть вчинити батьки для захисту прав дитини?

Проблемна ситуація:

- Батьки вирішили скористатися правом на сімейну (домашню) форму здобуття дошкільної освіти, передбаченою новим законодавством. Вони подали до місцевого органу управління освітою заяву та попросили прикріпити дитину до найближчого ЗДО для проходження діагностики готовності до школи. Завідувач ЗДО відмовила, зазначивши, що заклад не зобов'язаний обслуговувати дітей, які не відвідують садочок. Яка процедура організації сімейної форми дошкільної освіти передбачена чинним законодавством? Які обов'язки ЗДО щодо дітей на домашньому навчанні? Як правильно вирішити цей конфлікт?

Питання для самоконтролю та дискусії:

- Які нові форми здобуття дошкільної освіти з'явилися з 1 січня 2025 року та в чому їх особливість?
- Які нормативні гарантії передбачені для дітей з ООП та дітей з родин ВПО у новому Законі?
- Які вимоги висуває законодавство до мови освітнього процесу та внутрішнього спілкування в закладі?

Рекомендована література та джерела:

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Закон України «Про дошкільну освіту» від 06.06.2024 № 3788-IX.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>
3. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25.04.2019 № 2704-VIII.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>
4. Бондаренко І. П. Порівняльний аналіз дошкільних навчальних закладів різних форм власності в Україні
<http://eprints.zu.edu.ua/27082/1/%D0%91%D0%BE%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>
5. UNICEF. «Перспективні форми дошкільної освіти в Україні, базовані на принципах дружності до дитини та ефективності використання бюджетних коштів»
<https://www.unicef.org/ukraine/media/1646/file/Promising%20forms%20of%20preschool%20education%20UKR.pdf>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №4

Тема: Концептуальні та стратегічні документи розвитку дошкільної освіти

Мета заняття: ознайомити здобувачів із сучасними концепціями розвитку дошкільної та педагогічної освіти, а також нормативними вимогами Національної стратегії безбар'єрності.

Професійна спрямованість: розуміння сучасних векторів гуманізації та модернізації дошкільної ланки, практичне забезпечення фізичної та інформаційної доступності в просторі ЗДО.

План заняття:

1. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку.
2. Концепція розвитку педагогічної освіти.
3. Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні: архітектурна, інформаційна та комунікативна доступність сучасного ЗДО.
4. Сучасні світові та європейські тенденції розвитку дошкільної освіти: порівняльний аналіз із вітчизняною системою та нові запити суспільства.

Понятійний апарат (терміни для засвоєння):

дитиноцентризм, компетентнісний підхід, безбар'єрний простір, архітектурна доступність, інформаційна доступність, універсальний дизайн

Практична частина (завдання для виконання):

Практико-орієнтоване завдання:

- Проведіть аудит групового приміщення (реального або змодельованого) на відповідність принципам безбар'єрності та Концепції освіти дітей раннього та дошкільного віку (2020). Використайте чек-лист із трьох блоків: фізична доступність середовища, інформаційна доступність (позначення, орієнтири), комунікативна доступність (стиль взаємодії).

Для кожного виявленого недоліку запропонуйте конкретний спосіб усунення. Результат оформіть у вигляді таблиці «Виявлено / Пропозиція щодо покращення».

- Розробити експертний чек-ліст оцінювання групового приміщення та прилеглої території ЗДО на відповідність вимогам Національної стратегії безбар'єрного простору (за трьома напрямками: архітектурна, інформаційна, комунікативна доступність).
- Підготувати аналітичну довідку (до 2 сторінок) на основі порівняння одного з аспектів регулювання дошкільної освіти в Україні та будь-якій країні ЄС (на вибір здобувача).
- Скласти ментальну карту «Стратегічні орієнтири підготовки сучасного вихователя ЗДО».

Завдання-кейс:

• Вихователька підготовчої групи ЗДО помітила, що входні двері до закладу обладнані важкими ручками та порогами, що унеможлиблює самостійний вхід дитини з порушенням функцій опорно-рухового апарату. Батьки дитини звернулися до завідувача з вимогою облаштувати пандус та замінити двері. Завідувач посилається на відсутність коштів у кошторисі. Які вимоги до архітектурної безбар'єрності ЗДО передбачені Національною стратегією безбар'єрного простору до 2030 року? Хто фінансує заходи з облаштування доступності в закладах освіти? Які дії може вчинити завідувач для вирішення проблеми?

Проблемна ситуація:

• Методист районного відділу освіти під час відвідування ЗДО звернула увагу на те, що розвивальне середовище групи старшого дошкільного віку не відповідає принципам дитиноцентризму, задекларованим у Концепції освіти дітей раннього та дошкільного віку: меблі розставлені рядами, ігрові осередки відсутні, дитячі роботи не представлені. Вихователька пояснює, що «так зручніше проводити заняття». Які концептуальні вимоги до організації освітнього середовища порушено? Яким чином Концепція 2020 року та Державний стандарт орієнтують педагогів у питаннях облаштування простору? Як методист може допомогти педагогу змінити підхід?

Питання для самоконтролю та дискусії:

- Які ключові цінності покладено в основу Концепції освіти дітей раннього та дошкільного віку (2020)?
- Що передбачає архітектурна та комунікативна безбар'єрність у контексті діяльності ЗДО?
- Які сучасні запити суспільства трансформують систему дошкільної освіти в Україні на сучасному етапі?

Рекомендована література та джерела:

1. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку /Національна академія педагогічних наук України. Київ: ФОП Ференець В.Б., 2020. 44 с.
2. Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року: Розпорядження КМУ від 14.04.2021 № 366-р.

<https://mindev.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/554-vooz-katalog-24-stor-0611.pdf>

3. Концепція розвитку педагогічної освіти: Наказ МОН України від 16.07.2018 № 776. <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №5-6

Тема: Державний стандарт дошкільної освіти та освітні програми

Мета заняття: детально вивчити структуру й вимоги Державного стандарту дошкільної освіти (2025) та навчитися класифікувати й аналізувати комплексні та парціальні освітні програми.

Професійна спрямованість: набуття вмінь проектувати освітню роботу відповідно до вимог Держстандарту, обирати та комбінувати програми для забезпечення результативності розвитку дитини.

План заняття:

1. Державний стандарт дошкільної освіти (оновлений, 2025): філософія, структура, ключові зміни. Очікувані результати розвитку дитини за освітніми лініями.
2. Комплексні освітні програми: класифікація, структура, нормативний порядок затвердження та використання.
3. Парціальні та авторські освітні програми: їх нормативний статус, умови та вимоги до застосування в сучасній практиці ЗДО.

Понятійний апарат (терміни для засвоєння):

Державний стандарт, освітня лінія, інваріантна складова, варіативна складова, комплексна програма, парціальна програма

Практична частина (завдання для виконання):

Практико-орієнтоване завдання:

- Оберіть одну комплексну освітню програму зі списку, рекомендованого МОН (наприклад, «Я у світі», «Українське дошкілля» або «Впевнений старт»). Проаналізуйте, як у ній реалізуються вимоги Державного стандарту дошкільної освіти (2025): визначте, які освітні лінії охоплює програма, яку вікову групу вона адресує, які підходи до оцінювання розвитку дитини передбачає. Результат оформіть у вигляді аналітичної картки програми (1 сторінка).
- Проаналізувати зміст однієї з парціальних програм, зазначених у програмі курсу (наприклад, «STREAM-освіта», «Лего-конструювання», «Дошкільнятам – освіта для сталого розвитку» тощо), та визначити, які саме освітні лінії Державного стандарту вона розширює або поглиблює. Результат оформити у вигляді таблиці.
- Ессе-роздум «Чи потрібна велика кількість освітніх програм для ЗДО».
- Скласти схему-алгоритм процедури розгляду та схвалення авторської освітньої програми педагогічною радою ЗДО.

Завдання-кейс:

- Педагогічний колектив ЗДО вирішив впровадити авторську освітню програму, розроблену методистом закладу, яка охоплює математичний розвиток дітей 4-6 років. Вихователі вже почали працювати за нею без офіційного затвердження. Під час перевірки інспектор зазначив, що програма не має відповідного грифу МОН та не була схвалена педагогічною радою у встановленому порядку. Яка процедура затвердження авторських та парціальних освітніх програм? Які ризики несе заклад, використовуючи незатверджену програму? Які кроки необхідно зробити колективу для легалізації програми?

Проблемна ситуація:

- Вихователька старшої групи ЗДО використовує одразу три різні програми – одну комплексну та дві парціальні – однак не може пояснити перевіряючому, як вони узгоджуються між собою та з вимогами Державного стандарту 2025 року. Перевіряючий ставить запитання: чи немає дублювання змісту, чи не перевантажені діти, чи відповідає поєднання програм нормативним вимогам? Якими критеріями має керуватися вихователь при доборі та поєднанні освітніх програм? Як документально оформити вибір програмового забезпечення в закладі? Хто затверджує остаточний вибір програм у ЗДО?

Комплексні освітні програми:

- *Впевнений старт;*
- *Дитина;*
- *Освіта і піклування;*
- *Світ дитинства;*
- *Соняшник;*
- *Стежинки у Всесвіт;*
- *Українське дошкілля;*
- *Я у світі.*
- *Mr. Leader*

Парціальні та авторські освітні програми:

- *«Грайлик»;*
- Казкова фізкультура. Парціальна програма з фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку (автор – М. Єфименко)
- *«Лего-конструювання»*
- *«Радість творчості»;*
- *«Україна моя – Батьківщина»;*
- *«Англійська мова для дітей дошкільного віку»*
- *«Безмежний світ з LEGO»*
- *«Вчимося жити разом»;*
- *«Дошкільнятам – освіта для сталого розвитку»;*
- *«Дошкільнятам – освіта сталого розвитку».*
- *«Духовно-моральне виховання дітей дошкільного віку на християнських цінностях»*

- «Кольорові долоньки»,
- «Компетентні малюки».
- «Українотворець»,
- **Аква-театр:** парціальна програма адаптації дітей раннього та дошкільного віку до водного середовища і навчання плавання (автори – М. Єфименко, М. Литв'яков)
- **Вітаю, театре.** Парціальна програма для дітей старшого дошкільного віку (автор – Л. Макаренко)
- **Горизонтальний пластичний балет.** Програма з фізкультурно-корекційної роботи в дошкільних навчальних закладах за авторською естетико-оздоровлювальною технологією (авторський колектив – М. Єфименко, Ю. Єфименко)
- **Дитяча хореографія.** Програма хореографічної діяльності дітей віком від 3 до 7 років (автор – А. Шевчук)
- **Зерно любові.** Програма та методичні рекомендації з духовно-морального виховання дітей дошкільного віку (авторський колектив – О. Шиян, О. Франкевич, А. Казіброда, Н. Патуляк, Г. Іванців, Л. Зеленко, Л. Цюпа)
- **Інтелектуальна мозаїка.** Парціальна програма інтелектуального розвитку дітей раннього та передшкільного віку (автори – Л. Зданевич, Л. Пісоцька, Н. Миськова, С. Таранціца)
- **Комп'ютерна грамота для малят.** Парціальна програма для дітей старшого дошкільного віку (автори – О. Болотова, О. Вайнер, В. Семізорова)
- **Лідер живе в кожному.** Парціальна програма для закладів дошкільної освіти з формування лідерського потенціалу дітей дошкільного віку (авторський колектив – Н. Гавриш, О. Безсонова, О. Безрукова, В. Воронов)
- **Мудрі шахи.** Програма та методичні рекомендації з навчання дітей старшого дошкільного віку гри в шахи (авторський колектив – В. Семізорова, О. Духновська, Л. Пащенко)
- **Музично-казкові намистинки:** оздоровчо-освітня робота з дітьми четвертого року життя (авторський колектив – І. Трофімченко, І. Малашевська, Н. Сімон, А. Гончарук та інші)
- **Настільний теніс.** Програма та методичні рекомендації з навчання дітей старшого дошкільного віку гри в настільний теніс (автори – В. Дроздюк, Г. Коваленко, Н. Якименко)
- **Про себе треба знати, про себе треба dbати.** Парціальна програма з основ здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку (автор – Л. Лохвицька)
- **Скарбниця моралі.** Парціальна програма з морального виховання дітей дошкільного віку (автор – Л. Лохвицька)

- **Формування математичної компетентності у дітей дошкільного віку.** Парціальна програма (автор – Л. Зайцева)
- **Цікаві шашки.** Програма та методичні рекомендації з навчання дітей старшого дошкільного віку гри в шашки (авторський колектив – В. Семизорова, О. Романюк, Г. Дульська)
- **Шкіряний м'яч.** Програма та методичні рекомендації з навчання дітей старшого дошкільного віку гри у футбол (автори – В. Дроздюк, Г. Коваленко, Н. Якименко)
- **STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт.** Альтернативна програма формування інженерного мислення в дітей передшкільного віку (науковий керівник – К. Крутій)
- Предметне природознавство. Парціальна програма для дітей старшого дошкільного віку (автор – С. А. Васильєва).

Локальні освітні програми:

- **«Струнка постава».** Локальна програма з корекції сутулості та плоскостопості для гурткової роботи з дітьми 4-5-6 (7) років).
- **«Корекційна робота з розвитку мовлення дітей дошкільного віку із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення для індивідуально – групової роботи з дітьми від 3 до 6 (7) років.»** Локальна програма.
- **«Барвистий світ».** Локальна програма навчання дітей створення художніх образів в різних зображувальних техніках для гурткової роботи з дітьми 4-5-6 (7) років).
- **«Театральна скарбничка».** Локальна програма з розвитку театральних виконавських здібностей дошкільників
- **«Танцювальна мозаїка».** Локальна програма з хореографічної діяльності для гурткової роботи з дітьми 4-5-6 (7) років.
- **«Цікаві шашки».** Локальна програма з навчання дітей гри в шашки для гурткової роботи з дітьми 4-5-6 (7) років.

Питання для самоконтролю та дискусії:

- Які принципові відмінності має Державний стандарт дошкільної освіти 2025 року від попередніх редакцій БКДО?
- У чому полягає різниця в нормативному статусі комплексних та парціальних програм?
- Яким чином вихователь може інтегрувати варіативну складову Стандарту в щоденний освітній процес?

Рекомендована література та джерела:

1. Державний стандарт дошкільної освіти України (чинна редакція 2025 р.). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1557-2025-%D0%BF#Text>
2. Офіційний перелік програм, рекомендованих МОН України для використання в ЗДО (актуальний реєстр). URL: <https://mon.gov.ua/>
3. Чи може колектив дошкільного закладу обирати освітню програму <https://oplatforma.com.ua/article/1935-chi-moje-kolektiv-doshklnogo-zakladu-obirati-osvtnyu-programu>

4. Використання парціальних програм в ЗДО <https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-parcialnih-program-v-zdo-278327.html>
5. Крутій К., Кузьменко В. Модель програмового забезпечення дошкільної освіти: на шляху становлення [Електронний ресурс]. Режим доступу : // <http://www.ukrdeti.com/iamysviti/iamysviti6.html>.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №7

**Тема: Заклад дошкільної освіти як суб'єкт правовідносин.
Нормативно-правовий статус вихователя**

Мета заняття: дослідити нормативно-правові основи функціонування ЗДО різних типів, межі його автономії та детально вивчити вимоги Професійного стандарту вихователя.

Професійна спрямованість: захист професійних прав, виконання трудових функцій відповідно до Профстандарту 2021 року.

План заняття:

1. Положення про заклад дошкільної освіти.
2. Організаційна та фінансова автономія закладу.
3. Основні завдання та пріоритетні напрями реорганізації дошкільної освіти в Україні.
4. Вимоги до планування внутрішніх приміщень (групових осередків, залів), освітлення та вентиляції.
5. Правове регулювання здачі в оренду приміщень, території та обладнання ЗДО для цілей, не пов'язаних з освітнім процесом.
6. Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти» (2021): загальні відомості, трудові функції, професійні компетентності, вимоги до кваліфікації та умови праці.

Понятійний апарат (терміни для засвоєння):

Положення про ЗДО, автономія закладу, Професійний стандарт вихователя, трудова функція.

Практична частина (завдання для виконання):

Практико-орієнтоване завдання:

- На основі Положення про заклад дошкільної освіти (Постанова КМУ від 27.01.2021 № 86) складіть перелік документів обов'язкової документації вихователя, розподіливши їх за групами: планувальна документація, облікова документація, документи щодо взаємодії з батьками. Для кожного документа вкажіть його назву, нормативну підставу для ведення та орієнтовний зміст. Оформіть результат у вигляді таблиці.
- Ознайомтеся з чинним Положенням про заклад дошкільної освіти. Складіть структурно-логічну схему основних розділів Положення, визначте права, обов'язки та відповідальність учасників освітнього процесу. Обґрунтуйте, які норми Положення безпосередньо впливають на організацію роботи вихователя.

- Проаналізуйте поняття організаційної та фінансової автономії закладу дошкільної освіти. Наведіть конкретні приклади того, як автономія ЗДО проявляється на практиці (у плануванні, кадрових рішеннях, розподілі коштів). Визначте межі автономії та механізми контролю з боку засновника.
- На основі опрацювання нормативних документів і фахової літератури складіть порівняльну таблицю «Основні завдання та пріоритетні напрями реорганізації дошкільної освіти в Україні», де відобразить: поточний стан, проблеми, що потребують вирішення, та очікувані результати реформування. Сформулюйте власну позицію щодо найбільш актуального напрямку змін.
- Розробіть проєкт раціонального облаштування групового приміщення ЗДО (за власним вибором: молодша, середня або старша група). Визначте обов'язкові зони розвивального середовища, обґрунтуйте їх розташування та наповнення відповідно до вікових особливостей дітей і санітарно-гігієнічних вимог. Представте результат у вигляді схеми або опису із поясненнями.
- На основі Професійного стандарту (2021) скласти індивідуальну карту професійного розвитку вихователя, виокремивши 3 трудові функції та показники їх успішного виконання.

Завдання-кейс:

• Вихователька Олена Іванівна працює у ЗДО 12 років. Нещодавно завідувач повідомила їй, що відповідно до Професійного стандарту вихователя (2021) усі педагоги зобов'язані пройти самооцінювання власних компетентностей та скласти індивідуальний план розвитку. Олена Іванівна вважає, що це зайве навантаження, адже вона «і так досвідчений педагог». Які трудові функції та компетентності закріплені у Профстандарті 2021 року? Чи є проходження самооцінювання обов'язковим? Яким чином завідувач може аргументовано донести до педагога важливість цього процесу?

Проблемна ситуація:

• Завідувач ЗДО отримала пропозицію від приватного підприємця орендувати частину приміщення закладу у вечірній час для проведення платних занять з дітьми шкільного віку. Деякі члени колективу підтримують ідею, оскільки це дасть змогу залучити додаткові кошти. Водночас юрисконсульт попереджає про можливі правові ускладнення. Які нормативні умови та обмеження щодо здачі в оренду приміщень ЗДО передбачені чинним законодавством? Які органи мають право надавати дозвіл на оренду? Які ризики несе заклад при порушенні встановлених вимог?

Питання для самоконтролю та дискусії:

- У чому виявляється фінансова та організаційна автономія сучасного закладу дошкільної освіти?

- Які основні трудові функції вихователя закріплені в Професійному стандарті 2021 року?

Рекомендована література та джерела:

1. Положення про заклад дошкільної освіти: Постанова КМУ (в актуальній редакції).
2. Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти»: Наказ Мінекономіки від 19.10.2021 № 755-21.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №8-9

Тема: Нормативне регулювання організації освітнього процесу: загальні засади

Мета заняття: ознайомити здобувачів із нормативними вимогами до сутності, змісту та моделей освітнього процесу в ЗДО, порядком ведення обліку дітей, планування роботи та особливостями організації режимних моментів.

Професійна спрямованість: формування готовності майбутнього вихователя вести документацію, обліковувати дітей дошкільного віку та гнучко моделювати режим дня відповідно до типу й форми власності ЗДО.

План заняття:

1. Сутність поняття «освітній процес закладу дошкільної освіти»: складові, зміст, принципи освітньої діяльності та педагогічні умови організації.
2. Типи моделей освітнього процесу (навчальна, комплексно-тематична, предметно-середовищна).
3. Структура освітнього процесу та організація діяльності за режимними моментами.
4. Нормативи наповнюваності груп у ЗДО. Порядок ведення обліку дітей дошкільного віку відповідно до Постанови КМУ від 13.09.2017 № 684.
5. Планування роботи в ЗДО: оновлені нормативні вимоги та практика розробки робочої документації вихователя.
6. Організація роботи з дітьми, які не відвідують ЗДО (зокрема старшого віку), короткотривале перебування та нормативне регулювання термінів перебування дітей після досягнення 6 років.

Понятійний апарат (терміни для засвоєння):

освітній процес, принципи освітньої діяльності, педагогічні умови, моделі освітнього процесу, норматив наповнюваності, планування освітньої роботи, короткотривале перебування, режимні моменти

Практична частина (завдання для виконання):

Практико-орієнтоване завдання:

- Ознайомитися з Розділом III «Освітній процес» чинного Закону України «Про дошкільну освіту» № 3788-IX (в контексті загальних засад організації, тривалості та планування). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>

- Скласти алгоритм дій вихователя при веденні обліку дітей за Постановою КМУ № 684 (у вигляді покрокової інструкції чи блок-схеми).
- Ознайомитися з матеріалами розділу «Планування» на порталі «НУМО платформа розвитку дошкільнят» (<https://numo.mon.gov.ua/>), проаналізувати готові кейси розподілу активностей за режимними моментами для дітей раннього та дошкільного віку.
- Сформулювати 3 проблемних запитання для дискусії.
- Ознайомитися зі змістом публікації «Про групи короткотривалого перебування в дошкільному закладі» <https://oplatforma.com.ua/article/1909-pro-grupi-korotkotrivalogo-perebuvannya-v-doshklnomu-zaklad>
- Ознайомитися зі змістом публікації «Організація роботи закладів дошкільної освіти та груп з короткотривалим перебуванням дітей (до 4 годин)» <https://www.rivneprod.gov.ua/2020/01/20/organizatsiya-roboty-zakladiv-doshkilnoyi-osvity-ta-grup-z-korotkotryvalym-perebuvannyam-ditej-do-4-godyn/>
- Ознайомитися зі змістом публікації «Взаємодія з батьками дітей, які не відвідують дошкільний заклад» <https://oplatforma.com.ua/article/ru/15-vzamodya-z-batkami-dtey-yaknevduyut-doshklniy-zaklad> (заповнити таблицю)
- Форми роботи з батьками дітей раннього віку в дошкільному закладі <https://oplatforma.com.ua/article/1542-shkola-molodih-batkv-yak-forma-prosvtnitsko-roboti> (коротко охарактеризувати)

Завдання-кейс:

- Молода вихователька Христина провела тиждень у групі за власно складеним планом, не погодженим із методистом. Під час перевірки документації методист зазначила, що план не відповідає вимогам – у ньому відсутні блоки самостійної діяльності дітей, тематика не відповідає сезону, а щоденні заняття тривають на 10 хвилин довше за норму. Які нормативні документи регламентують структуру плану роботи вихователя? Які вимоги до співвідношення організованої та самостійної діяльності дітей протягом дня? Як правильно організувати планування відповідно до чинних норм?

Проблемна ситуація:

- Батьки 6-річної дитини наполягають на тому, щоб вона залишалася у ЗДО до 8-річного віку, хоча дитина давно готова до школи та за нормами вже має бути зарахована до першого класу. Вихователь у скруті: дитина набагато випереджає однолітків у розвитку, але батьки категорично проти школи. Завідувач просить вихователя розібратися в ситуації. Які нормативи визначають граничний вік перебування дитини у ЗДО? Яким чином заклад може зафіксувати готовність дитини до школи? Які кроки має вчинити адміністрація ЗДО у цій ситуації?

Питання для самоконтролю та дискусії:

- Що таке освітній процес у ЗДО і чим його сучасна сутність відрізняється від класичного «навчально-виховного процесу»?

- Які фактори забезпечують створення належних педагогічних умов для реалізації освітнього процесу?
- Які нормативні документи регламентують порядок ведення обліку дітей та тривалість їх перебування в ЗДО після досягнення 6-річного віку?

Рекомендована література та джерела:

1. Закон України «Про дошкільну освіту» від 06.06.2024 № 3788-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20>
2. Методичні рекомендації щодо організації діяльності закладів освіти, що забезпечують здобуття дошкільної освіти у 2024-2025 навчальному році <https://mon.gov.ua/news/mon-opryliudnylo-rekomendatsii-shchodo-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu-v-zakladakh-doshkilnoi-osvity-na-20242025-navchalnyi-rik>
3. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти (актуальний інструктивно-методичний лист МОН України на поточний навчальний рік, що регулює питання планування та ведення документації). URL: <https://mon.gov.ua/>
4. Порядок ведення обліку дітей дошкільного, шкільного віку та учнів : Постанова Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 № 684 (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/684-2017-%D0%BF>
5. Сучасні підходи до організації освітнього процесу у закладах дошкільної освіти та початковій школі: зб. науково-метод. праць / за заг. ред. О. О. Максимової, М. А. Федорової. Житомир: ФОП Левковець. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/>
6. Сучасні проблеми організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти https://www.researchgate.net/publication/345259791_SUCASNI_PROBLEMI_ORGANIZACII_OSVITNOGO_PROCESU_V_ZAKLADI_DOSKILNOI_OS_VITI
7. Характеристика сучасних форм організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти <https://ojs.itup.com.ua/index.php/iiu/article/view/308>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №10

Тема: Режим дня та санітарне регулювання в ЗДО

Мета заняття: опанувати вимоги Санітарного регламенту для ЗДО, навчитися гігієнічно доцільно організовувати режим дня та розраховувати гранично допустиме навчальне навантаження.

Професійна спрямованість: забезпечення охорони життя та здоров'я вихованців, профілактика травматизму, побудова безпечного й здоров'язберігаючого середовища в групі.

План заняття:

1. Режим дня: нормативне регулювання та значення.
2. Санітарний регламент для ЗДО: вимоги до освітнього середовища, харчування, рухового режиму та відпочинку.

3. Правила валеологічно доцільної організації навчання. Гранично допустиме навчальне навантаження на дитину у ЗДО різних типів.
4. Профілактика дитячого травматизму, охорона праці та безпека в ЗДО: нормативна база, обов'язки вихователя та відповідальність посадових осіб.

Понятійний апарат (терміни для засвоєння):

Санітарний регламент, гранично допустиме навантаження, руховий режим, валеологія, дитячий травматизм, охорона праці

Практична частина (завдання для виконання):

Практико-орієнтоване завдання:

- Складіть орієнтовний режим дня для дітей старшої групи ЗДО (6-й рік життя) для зимового та літнього сезонів. Відобразіть у режимі: час і тривалість усіх режимних процесів (прогулянка, харчування, сон, заняття, самостійна діяльність). Перевірте відповідність розробленого режиму вимогам Санітарного регламенту для ЗДО (Наказ МОЗ № 234). Порівняйте обидва варіанти у таблиці, виділивши ключові відмінності між сезонними режимами.
- Ознайомитися з особливостями режиму дня ЗДО у різних країнах Європи, оформити порівняльну таблицю.
- Розробити детальну пам'ятку-інструкцію для вихователів «Попередження травматизму під час організації рухливих ігор та прогулянок у літній та зимовий періоди».
- Скласти міні-кейс на тему цивільного захисту або техніки безпеки в груповому приміщенні та розробити модель правильної поведінки вихователя.

Завдання-кейс:

- Медична сестра ЗДО повідомила вихователя, що в групі середнього дошкільного віку зафіксовано спалах гострої кишкової інфекції – захворіли троє дітей. Вихователька продовжує проводити заняття у звичайному режимі, не змінюючи розкладу. Методист зупиняє її і нагадує про санітарні норми. Які вимоги Санітарного регламенту для ЗДО регулюють дії персоналу в разі виявлення інфекційного захворювання? Що має негайно зробити вихователька? Яка відповідальність передбачена за бездіяльність педагогічного та медичного персоналу?

Проблемна ситуація:

- Під час прогулянки на ігровому майданчику ЗДО 5-річний хлопчик вдарився об кут лавки та отримав порізну рану брови. Вихователька розгубилася: не знає, в якій послідовності надавати першу допомогу, чи викликати швидку, як повідомити батьків та чи складати акт про травму. Деякі батьки інших дітей, що спостерігали за подією, вимагають пояснень. Яким має бути алгоритм дій вихователя при травмуванні дитини відповідно до Положення про охорону праці (Наказ МОН № 1669)? Яка документація оформлюється у разі дитячої травми? Яка відповідальність вихователя, якщо буде встановлено його провину?

Питання для самоконтролю та дискусії:

- Які ключові санітарні вимоги висуваються до організації питного та повітряно-теплого режиму в групових приміщеннях?
- Яка тривалість безперервної спеціально організованої навчальної діяльності дозволена для дітей третього, четвертого та п'ятого років життя?
- Які алгоритми дій вихователя при отриманні дитиною травми під час перебування в закладі?

Рекомендована література та джерела:

1. Гранично допустиме навчальне навантаження на дитину у закладах дошкільної освіти різних типів та форм власності: Наказ МОН України від 13.05.2015 № 520.
2. Дати дітям бути дітьми. Як працює дошкільна освіта у Фінляндії <https://nus.org.ua/articles/daty-dityam-butyu-ditmy-yak-pratsyuue-doshkilna-osvita-u-finlyandiyi/>
3. Дошкільна освіта за кордоном <http://studentam.net.ua/content/view/3543/97/>
4. Дошкільна та шкільна освіта дітей у Польщі <https://learning.ua/blog/201812/doshkilna-ta-shkilna-osvita-ditei-u-polshchi/>
5. Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу: Наказ МОН України від 26.12.2017 № 1669.
6. Ранкове приймання дітей до закладу дошкільної освіти <https://oplatforma.com.ua/article/2106-rankove-priymannya-dtey-do-zakladu-doshklno-osvti>
7. Режим дня в дитсадку <https://oplatforma.com.ua/article/2318-rejim-dnya-v-dnz>
8. Режим дня в дитячому садку: що варто знати батькам про його роботу? <https://dity.in.ua/statti/zbiraemos-u-dityachiy-sadok/rezhim-dnya-v-dityachomu-sadku-scho-var-to-znati-batkam-pro-yogo>
9. Режимні процеси у ЗДО <https://vseosvita.ua/library/rezimni-procesi-u-zdo-345430.html>
10. Санітарний регламент для закладів дошкільної освіти: Наказ МОЗ України від 24.03.2016 № 234. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0563-16#Text>
11. Сорочинська О. А. Режим дня як основа формування здоров'я та гармонійного розвитку дітей дошкільного віку у курсі «Вікова фізіологія та валеологія» / О. А. Сорочинська, О. В. Павлюченко, Н. О. Халімончук // Збірник наукових праць «Педагогічні науки» Херсон: Видавничий дім «Гельветика». 2018. Т. 1, вип. 82. - С. 81-86.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №11-12

Тема: Нормативне регулювання форм організації освітнього процесу

Мета заняття: вивчити нормативні вимоги до реалізації різноманітних форм організації дитячої діяльності, правові основи гурткової та літньої оздоровчої роботи, а також правила матеріально-технічного забезпечення.

Професійна спрямованість: ефективний добір форм роботи (заняття, самотійна гра, екскурсії), проектування розвивального середовища та використання сертифікованого ігрового обладнання.

План заняття:

1. Форми організації освітнього процесу в ЗДО. Види дитячої діяльності та вимоги до них.
2. Нормативно-правові основи організації гурткової роботи.
3. Особливості фізкультурно-оздоровчої роботи в літній період.
4. Розвивальне середовище ЗДО та матеріально-технічне забезпечення: примірний перелік ігрового обладнання, нормативні вимоги до підбору та безпеки іграшок.

Понятійний апарат (терміни для засвоєння):

гурткова робота, самотійна діяльність, фізкультурно-оздоровча робота, ігрове обладнання, розвивальне середовище, освітній осередок

Практична частина (завдання для виконання):

Практико-орієнтоване завдання:

- Розробіть проєкт Положення про гурток варіативної складової для ЗДО. Документ має містити такі розділи: загальні положення (нормативна база), мета та завдання гуртка, організація роботи (тривалість занять, наповнюваність групи, вікова категорія), права та обов'язки керівника гуртка, порядок фінансування, звітність. Обсяг – 1-1,5 сторінки.
- Ознайомитися з Наказом МОН № 1633. Розробити проєкт матеріально-технічного наповнення одного з освітніх осередків групи (на вибір здобувача: осередок мовленнєвого розвитку, математичний, художньо-естетичний, дослідницький) відповідно до вікової категорії дітей.
- Провести критичний аналіз іграшки за критеріями безпеки, педагогічної доцільності та відповідності вимогам технічного регламенту іграшок.

Завдання-кейс:

- Вихователька підготовчої групи організувала платний гурток «Юні художники» у приміщенні ЗДО у другій половині дня. Гуртком керує сама вихователька, але плата надходить їй особисто, а не до каси закладу. Адміністрація дізналася про це від батьків. Які нормативні вимоги регулюють організацію гурткової роботи в ЗДО та порядок фінансування? Чи має право вихователь отримувати оплату особисто, минаючи касу закладу? Які заходи має вжити адміністрація?

Проблемна ситуація:

- Під час організації ранкової гімнастики на відкритому майданчику в літній період вихователька помітила, що декілька дітей скаржаться на головний біль і спрагу – температура повітря сягнула +34°C. Вихователька продовжує заняття, вважаючи, що «20 хвилин гімнастики – це не довго». Яка температура вважається граничною для організації фізкультурно-оздоровчих занять на відкритому повітрі згідно із Санітарним регламентом?

Які дії вихователя є правильними у цій ситуації? Як організувати фізичну активність дітей у спекотний день?

Схема санітарного дослідження іграшок

Дата дослідження

1. Характеристика іграшки

1. Назва іграшки та її короткий опис.
2. Розміри, маса (за масою іграшка для дітей до 3-х років не повинна перевищувати 100 г, до 7-ми років – не більше 400 г і для дітей до 10 років – 800 г).
3. Забарвлення іграшки.
4. Матеріал (основний та додатковий), на яких частинах.
5. Наповнювач.
6. Форма і конструкція.
7. Міцність та акуратність виготовлення.
8. Наявність легкого відокремлення дрібних деталей, колючих, ріжучих, слабо захищених та інших деталей, небезпечних з точки зору дитячого травматизму.

2. Санітарна характеристика матеріалу

Забрудненість матеріалу (сировини), використання старого утилю.

Міцність фіксації барвника (фарба розташована на поверхні рівним шаром, нерівним, має горби, тріщини, дефекти фарбування, міцність плівки).

Особливі та спеціальні санітарні ознаки (вогнебезпечність, здатність розсіюватись і ін.).

3. Естетична і виховна характеристика іграшки (розвиває початкові рухи та сприйняття, знайомить дітей з елементами науки і техніки, сприяє художньому і музичному розвитку дітей, відображає предмети та зразки зовнішнього світу).

4. Органолептична оцінка іграшки (рівень запаху іграшок для дітей до 3 років – не більше 1 бала, від 3 до 7 років – 2, для старших 7 років – не більше 3 балів).

5. Санітарно-гігієнічна (сумарна) оцінка і рекомендації.

Питання для самоконтролю та дискусії:

- Які основні вимоги висувають інструктивно-методичні рекомендації МОН до співвідношення організованої та самостійної діяльності дітей протягом дня?
- Які особливості планування та організації освітнього процесу в літній оздоровчий період?
- Які вимоги висуваються до маркування та сертифікації іграшок для дітей раннього віку?

Рекомендована література та джерела:

1. Примірний перелік ігрового та навчально-дидактичного обладнання для закладів дошкільної освіти: Наказ МОН України від 19.12.2017 № 1633.

- <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/doshkilna/primirniy-perelik-proekt-2017-2.docx>
2. Технічний регламент безпечності іграшок: Постанова КМУ від 28.02.2018 № 151. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/151-2018-%D0%BF#Text>
  3. Інструктивно-методичні рекомендації «Про організовану і самостійну діяльність дітей у ЗДО» (Лист МОН). <https://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/9091/>
  4. Як обробляти дитячі іграшки у дошкільному закладі <https://oplatforma.com.ua/article/1343-yak-obroblyati-dityach-grashki-u-doshklnomu-zaklad>
  5. Як доглядати за дитячими іграшками під час карантину http://dnz10.ck.ua/site/?page_id=3291
  6. Підбір і використання іграшок для дітей дошкільного віку у дошкільному навчальному закладі http://novoukrainka-doshkillia.edukit.kr.ua/korisni_posilannya/pidbir_igrashok/
  7. Санітарно-гігієнічні вимоги до використання дитячих іграшок та ігор у ДНЗ (Консультація для батьків) <http://leleka.rv.ua/index.php?m=content&d=view&cid=93>
  8. Дошкільне тіловиховання в літній період <https://oplatforma.com.ua/article/2263-tilovychovannia>
  9. Організація освітньо-оздоровчої роботи в дошкільному навчальному закладі влітку (методичні рекомендації) <https://mon.gov.ua/storage/app/media/metodychni-rekomendatsiyi-doshkilna/osv-ozdorov.pdf>
  10. План роботи на літній оздоровчий період в ЗДО <https://oplatforma.com.ua/article/2352-plan-roboti-na-litny-ozdorovchij-period-v-dnz>
  11. Організація роботи з дошкільниками у літній період <https://dnz-dzvin.wixsite.com/dnz-dzvinohok/litnij-ozdorovchij-period>
  12. Методичні рекомендації щодо літнього оздоровлення в ЗДО <https://dnz-sonechko-ivanivskoji-silskoji-radi.webnode.com.ua/metodichni-rekomendatsiji-shchodo-litnogo-ozdorovlennya-v-zdo/>
  13. Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації роботи в закладах дошкільної освіти у літній оздоровчий період <https://vseosvita.ua/library/instruktivno-metodicni-rekomendacii-sodo-organizacii-roboti-v-zakladah-doshkilnoi-osviti-u-litnij-ozdorovcij-period-315755.html>
  14. Готуємося до літнього оздоровчого періоду <https://emetodyst.expertus.com.ua/891585>
  15. Лист МОН «Про організацію діяльності закладів дошкільної освіти в літній період в умовах воєнного стану» від 31.05.2023 № 4/1798-23 https://osvita.ua/doc/files/news/892/89288/List_MON_N_41798_23_u_.pdf

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №13

Тема: Нормативно-правові засади інклюзивного навчання в ЗДО

Мета заняття: вивчити нормативно-правову базу організації інклюзивних груп, засвоїти процедуру створення команди супроводу та навчитись розробляти Індивідуальну програму розвитку (ІПР) для дітей з особливими освітніми потребами.

Професійна спрямованість: професійна готовність до роботи в інклюзивному класі чи групі ЗДО, взаємодія з фахівцями ІРЦ та батьками дитини з ООП, реалізація рівнів підтримки.

План заняття:

1. Нормативно-правова база інклюзивної дошкільної освіти: Порядок організації діяльності інклюзивних груп.
2. Положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП. Механізм взаємодії ЗДО та інклюзивно-ресурсних центрів (ІРЦ).
3. Індивідуальна програма розвитку (ІПР): нормативні вимоги до структури, змісту та порядку розроблення. Рівні підтримки в освітньому процесі.

Понятійний апарат (терміни для засвоєння):

інклюзивна група, команда супроводу, ІПР, рівні підтримки, адаптація змісту, модифікація матеріалу, ІРЦ

Практична частина (завдання для виконання):

Практико-орієнтоване завдання:

- На основі умовного висновку ІРЦ (дитина 5 років, загальний недорозвиток мовлення, 2-й рівень підтримки) заповнить розділи Індивідуальної програми розвитку: «Загальна інформація», «Поточний рівень знань та вмінь дитини», «Адаптації та модифікації освітнього середовища». Визначте не менше 5 конкретних адаптацій для вихователя та 3 напрями роботи логопеда. Оформіть результат відповідно до структури бланку ІПР, затвердженого Наказом МОН № 1713 від 09.12.2024.
- Скласти графічну схему взаємодії між членами команди психолого-педагогічного супроводу ЗДО (вихователь, асистент вихователя, практичний психолог, логопед, батьки) під час моніторингу виконання ІПР.
- Підготувати тези виступу вихователя на засіданні команди супроводу з пропозицією зміни рівня підтримки дитини.

Завдання-кейс:

- До ЗДО звернулися батьки 4-річної дитини з розладом аутистичного спектра (РАС) та заявою про зарахування до інклюзивної групи. ІРЦ надав висновок із рекомендацією 3-го рівня підтримки. Завідувач пояснила батькам, що в закладі немає асистента вихователя, тому дитину прийняти неможливо. Чи правомірна відмова у зарахуванні через відсутність асистента? Які зобов'язання щодо організації інклюзивної групи

покладаються на засновника та адміністрацію ЗДО? Які дії мають вчинити батьки для захисту права дитини?

Питання для самоконтролю та дискусії:

- Хто згідно з новим Наказом МОН № 1713 від 09.12.2024 входить до обов'язкового та залученого складу команди супроводу?
- Яким чином визначаються рівні підтримки дітей з ООП в закладах дошкільної освіти?
- У чому різниця між адаптацією та модифікацією в межах реалізації ПП вихователем?

Рекомендована література та джерела:

1. Порядок організації діяльності інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти: Постанова КМУ від 10.04.2019 № 530 (із змінами). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-2019-%D0%BF/ed20190410#Text>
2. Положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами, яка здобуває дошкільну освіту: Наказ МОН України від 09.12.2024 № 1713. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1982-24#Text>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №14

Тема: Нормативно-правові основи діяльності ЗДО в умовах воєнного стану

Мета заняття: засвоїти нормативні алгоритми безпеки та життєдіяльності закладу в особливий період, вимоги до укриттів та специфіку надання психосоціальної підтримки.

Професійна спрямованість: забезпечення миттєвого реагування на надзвичайні ситуації, організація освітнього простору в укритті та володіння техніками психологічної допомоги дітям.

План заняття:

1. Організація діяльності ЗДО в умовах дистанційного навчання та під час дії воєнного стану. Нормативні гарантії для вихованців із числа ВПО.
2. Алгоритми дій вихователя під час повітряних тривог. Нормативні вимоги до облаштування укриття як тимчасового освітнього простору.
3. Нормативна база психологічної підтримки в умовах НС.

Понятійний апарат (терміни для засвоєння):

воєнний стан, найпростіше укриття, повітряна тривога, дистанційне дошкільля, психосоціальна підтримка, алгоритм безпеки

Практична частина (завдання для виконання):

Практико-орієнтоване завдання:

- Розробіть «Куточок безпеки вихователя» для умов воєнного стану – набір матеріалів, що вихователь зобов'язаний мати в групі для забезпечення безпеки дітей під час надзвичайних ситуацій. Перелік має містити: обов'язкові документи (списки дітей, медичні картки тощо), засоби першої допомоги, матеріали для психологічної підтримки дітей в укритті, контактні

телефони екстрених служб. Для кожної позиції вкажіть нормативне обґрунтування або практичне пояснення.

- Розробити покрокову інфографіку або текстову карту-інструкцію «Дії вихователя групи під час оголошення сигналу Повітряна тривога» (від моменту увімкнення сирени до повного розміщення дітей в укритті).
- Скласти картотеку з 5 коротких ігрових вправ чи стабілізаційних технік, рекомендованих Типовою програмою (Наказ МОН № 461), для зняття емоційного напруження у дітей в умовах перебування в захисній споруді.
- Сформулювати вимоги до наповнення «евакуаційного рюкзака вихователя» для вікової групи дошкільнят з урахуванням нормативних рекомендацій.

Завдання-кейс:

- ЗДО розташований у місті, яке зазнає обстрілів. Заклад має власне укриття – обладнаний підвал. Під час оголошення повітряної тривоги вихователька вирішила не переводити дітей до укриття, оскільки «всього 10 хвилин» лишалося до кінця денного сну. Після відбою тривоги завідувач викликала її для пояснень. Які нормативні вимоги щодо обов'язкового переведення дітей до укриття при оголошенні повітряної тривоги? Яку відповідальність несе вихователь за порушення алгоритму безпеки? Що має зробити завідувач у відповідь на подібне порушення?

Проблемна ситуація:

- Батьки дітей ЗДО звернулися до завідувача з вимогою перевести заклад виключно на дистанційну форму роботи, посилаючись на безпекові ризики. Частина батьків, навпаки, наполягає на очному навчанні. Завідувач опинилася між двох позицій і не знає, як ухвалити рішення, яке задовольнить усіх. Які нормативні документи регулюють питання вибору форми роботи ЗДО в умовах воєнного стану? Хто має право приймати остаточне рішення про перехід на дистанційну форму? Як організувати дистанційне дошкільня відповідно до чинних рекомендацій МОН?

Питання для самоконтролю та дискусії:

- Які обов'язкові зони повинні бути облаштовані в укритті ЗДО для забезпечення мінімальних потреб освітнього процесу?
- Які права та пільги щодо зарахування до ЗДО мають діти з родин внутрішньо переміщених осіб?

Рекомендована література та джерела:

1. Про організацію безпечного освітнього простору в закладах дошкільньої освіти та обладнання укриттів. <https://mon.gov.ua/npa/pro-organizaciyu-bezpechnogo-osvitnogo-prostoru-v-zakladah-doshkilnoyi-osviti-ta-obladnannya-ukrittiv>
2. Сорочинська О. А. Вихователь закладу дошкільньої освіти в умовах воєнного стану: трансформація професійних функцій та особистісних ресурсів. Суспільство та національні інтереси. 2026. № 5(25). С. 941-953.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №15

Тема: Внутрішнє забезпечення якості освіти в ЗДО. Нові напрями освітнього процесу

Мета заняття: опанувати інструментарій побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти, вивчити засади моніторингу за методикою ECERS-3 та нові нормативні вимоги щодо вивчення англійської мови з 2026 року.

Професійна спрямованість: участь у самооцінюванні якості роботи ЗДО, ведення сучасної документації із захистом персональних даних, впровадження медіаграмотності та раннього навчання іноземних мов.

План заняття:

1. Внутрішнє забезпечення якості освіти в ЗДО: чотири стратегічні напрями.
2. Міжнародна методика ECERS-3 як інструмент об'єктивного моніторингу якості середовища.
3. Педагогічна документація: нормативні вимоги до фіксації розвитку дитини, портфоліо як інструмент рефлексії.
4. Захист персональних даних учасників освітнього процесу в діловодстві ЗДО.
5. Нові обов'язкові вектори освітнього процесу: навчання англійської мови дітей старшого дошкільного віку, медіаграмотність та цифрова безпека дошкільників.
6. Педагогіка партнерства.

Понятійний апарат (терміни для засвоєння):

система якості освіти, Наказ МОН № 407, методика ECERS-3, захист персональних даних, рання англійська мова, медіаграмотність дошкільнят, педагогіка партнерства

Практична частина (завдання для виконання):

Практико-орієнтоване завдання:

- Розробіть зразок інформованої згоди батьків на обробку персональних даних дитини у ЗДО (включаючи фото- та відеозйомку для освітніх цілей). Документ має відповідати вимогам Закону України «Про захист персональних даних». Згода має містити: перелік персональних даних, що збираються, мету та підстави обробки, права батьків щодо відкликання згоди, контактні дані відповідального за обробку даних. Оформіть документ у вигляді офіційного бланку із зазначенням реквізитів.
- Ознайомитись із структурою оціночних таблиць міжнародної методики ECERS-3. Заповнити фрагмент оціночного листа за однією з підшкал (наприклад, «Мовлення та грамотність» або «Простір та умеблювання») на основі спостереження за реальним або віртуальним кабінетом групи.
- Розробити проект порадики чи інфографіки для батьків: «Цифрова гігієна та безпечний медіаконтент для старшого дошкільника» згідно із засадами безпеки в цифровому просторі.

Завдання-кейс:

- Завідувач ЗДО отримала від управління освіти завдання: до кінця місяця провести самооцінювання якості освіти в закладі відповідно до Наказу МОН № 407 та підготувати звіт. Методист закладу не знайома з інструментами самооцінювання та пропонує просто заповнити звіт «за зразком сусіднього ЗДО». Завідувач розуміє, що це неприпустимо. Які чотири стратегічні напрями внутрішньої системи забезпечення якості освіти визначені Наказом МОН № 407? Яким чином має проводитися самооцінювання – хто залучається, які інструменти використовуються? Чому формальне заповнення звіту суперечить меті системи якості?

Проблемна ситуація:

- Вихователька старшої групи отримала від завідувача завдання: з вересня 2026 року розпочати навчання англійської мови дітей старшого дошкільного віку відповідно до нових вимог МОН. Вихователька не має відповідної кваліфікації і вважає, що «5-річним дітям ще зарано вчити англійську». Вона відмовляється виконувати це доручення. Які вимоги Методичного порадилика МОН (2024) щодо навчання англійської мови у ЗДО з вересня 2026 року? Яку кваліфікацію має мати педагог для ведення цих занять? Як правильно організувати навчання англійської мови у старшій групі, якщо вихователь не має відповідної підготовки?

Питання для самоконтролю та дискусії:

- Які чотири ключові напрями внутрішньої системи забезпечення якості освіти визначені оновленим Наказом МОН № 407 від 2025 року?
- Який нормативний статус та сфери застосування має міжнародна методика ECERS-3 в Україні?
- Які вимоги висуває Методичний порадилик МОН (2024) щодо обов'язкового навчання англійської мови дітей з вересня 2026 року?

Рекомендована література та джерела:

1. Про затвердження Порядку впровадження Внутрішньої системи забезпечення якості освіти в ЗДО: Наказ МОН України № 407 від 04.03.2025 р. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1480729-20#Text>
2. Методичний порадилик щодо організації навчання англійської мови дітей старшого дошкільного віку: Лист МОН України від 30.08.2024 № 1/15776-24. <https://mon.gov.ua/news/anhliiska-mova-v-doshkilli-metodychnyi-poradnyk-dlia-vykhovateliv>
3. Хармс Т., Кліффорд Р. М., Краяр С. Ш. Шкала оцінювання якості освітнього середовища в закладах дошкільної освіти (ECERS-3). Київ: Всеукраїнський фонд «Крок за кроком», 2021.

Рекомендована література

Основна:

1. Гавриш Н.В. Інтеграційні процеси в системі дошкільної освіти. Вісник Дніпропетровського університету економіки та права імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». 2011. № 1 (1). С. 16-20. <https://pedpsy.duan.edu.ua/images/PDF/2011/1/4.pdf>.
2. Зайцева Т. Діяльність дошкільного навчального закладу в режимі інноваційного розвитку [Текст] : посіб. на допомогу працівникам дошк. навч. закл. / Таїсія Зайцева, Наталія Юрчик. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 327 с.
3. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку / Національна академія педагогічних наук України. Київ: ФОП Ференець В.Б., 2020. 44 с. <https://drive.google.com/file/d/12ta1d3vfwTtFhITpMTcJ-NO3SISU47Gd/view>
4. Крутій К.Л. Проектування освітнього простору дошкільного навчального закладу як умова розвитку здібностей дитини https://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp1/Krutij.pdf
5. Методичний посібник до парціальної програми з розвитку соціальних навичок ефективної взаємодії дітей віком від 4 до 6–7 років «Вчимося жити разом» / Т.О. Пироженко, О.Ю. Хартман, К.В. Палієнко, М.В. Павленко. К. : Алатон, 2016. 112 с. https://drive.google.com/file/d/1oI1A8Y_caJ-Jp1LE2ExV8RAtauW2M3a9/view
6. Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text>
7. Організація освітньо-оздоровчої роботи в дошкільному навчальному закладі влітку (методичні рекомендації) <https://mon.gov.ua/storage/app/media/metodychni-rekomendatsiyi-doshkilna/osv-ozdorov.pdf>
8. Стукалова Т. Г. Розвиток дошкільної освіти в Україні: нормативно-правовий аспект / Scientific Collection «InterConf», (94): with the Proceedings of the 5 th International Scientific and Practical Conference «Science, Education, Innovation: Topical Issues and Modern Aspects» (December 25-26, 2021). Tallinn, Estonia: Ühingu Teadus juhatus, 2021. P. 220-224. https://www.researchgate.net/profile/Sirojiddin-Ergashev/publication/368838964_EXERGET_ANALYSIS_OF_ENERGY_TECHNOLOGICAL_INSTALLATIONS/links/63fcea3c57495059454ac56a/EXERGET-ANALYSIS-OF-ENERGY-TECHNOLOGICAL-INSTALLATIONS.pdf#page=221
9. Хомишин І. Ю. Нормативно-правове регулювання дошкільної освіти в Україні. Науковий збірник «Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції». Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара № 1/2018. С. 178-181. http://apnl.dnu.in.ua/1_2018/1_2018.pdf#page=178
10. Shmakova A.P. Information Environment of Preschool Educational Institutions

<https://link.springer.com/article/10.1007/s10780-015-9255-5>

Додаткова:

1. Воронов, В.А., Гавриш, Н.В., Канішевська, Л.В., Піроженко, Т.О., Рейпольська, О.Д., & Сисоєва, С.О. (Укл.). (2020). Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку. Національна академія педагогічних наук України. Київ. ФОП Ференець В.Б. <https://bit.ly/2E3xuLJ>
2. Колесник О. Розвиток фізичних якостей у дітей старшого дошкільного віку засобами рухливих ігор / О. Колесник, О. Сорочинська // Інноваційні процеси в дошкільній освіті: теорія, практика, перспективи : зб. наук. пр. : в 2-х ч. / [за заг. ред. О. О.Максимової, М.А.Федорової]. – Житомир, 2022. – Ч. 1. – С. 136-138.
3. Конвенція про права дитини [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://mon.gov.ua/content/%D0%prava-dytyny.pdf>
4. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку /Національна академія педагогічних наук України. Київ: ФОП Ференець В.Б., 2020. 44 с.
5. Концепція розвитку дошкільної освіти (проект). <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-konserciyi-rozvitku-doshkilnoyi-osviti>
6. Марчук Г. В. Дошкільний навчальний заклад як центр формування соціального досвіду старших дошкільників // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. 2017. Вип. 17. С. 125-129.
7. Новий освітній простір. Безбар'єрність. Інформаційний посібник. https://decentralization.ua/uploads/library/file/408/NOP_Bezbaryernist.pdf
8. Нормативно-правове забезпечення <https://myronivka-osvita.gov.ua/normativnopravove-zabezpechennya-19-39-03-14-12-2019/>
9. Олійник Д., Сорочинська О. Ресурсна кімната як засіб створення безбар'єрного освітнього середовища. Інноваційні процеси в дошкільній освіті: теорія, практика, перспективи : зб. наук. пр. / за заг. ред.: О. А. Сорочинської, О. С. Олійник. Житомир : Левковець, 2023. С. 110-112.
10. Основні напрямки розвитку та модернізації дошкільної освіти в Україні <https://sites.google.com/site/doshkilnaosvita2910/home/osnovni-napramki-rozvitku-ta-modernizacii>
11. Положення про заклад дошкільної освіти від 27.01.2021 № 86 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/86-2021-%D0%BF#Text>
12. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» (зі змінами) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Tex>
13. Програми розвитку дітей дошкільного віку <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej>
14. Прояви корупції в системі освіти: запобігання та протидія : навч.-мет. посіб. – 2-ге вид., перероб. та доп. / К.А. Бабенко, Н.Г. Діденко, М.В. Кондрашова, С.Ж. Лазаренко, О.Г. Хрімлі, Н.І. Яковець. К. : «МП Леся», 2016. 236 с.
15. Рекомендації для працівників закладів дошкільної освіти на період дії воєнного стану в Україні <https://mon.gov.ua/ua/news/sergij-shkarlet->

- rekomendaciyi-dlya-pracivnikov-zakladiv-doshkilnoyi-osviti-na-period-diyi-voynogo-stanu-v-ukrayini
16. Салацька Алла. Отримуємо акт готовності дошкільного навчального закладу до нового навчального року // Практика управління дошкільним закладом. 2012. № 8. С. 22 – 29.
  17. Санітарний регламент для дошкільних навчальних закладів <https://sadik.ua/pravo/normy/sanpin/vii-sanitarno-gigienichni-vimogi-do-utrimannya-primischen-ta-obladnannya>
  18. Сорочинська О. А., Денисюк І. О., Олійник Д. С. Аспекти формування досвіду безпечної поведінки у дітей старшого дошкільного віку. Наука і техніка сьогодні. 2023. № 9 (23). С. 451-460.
  19. Стратегічний план розвитку ЗДО // Режим доступу: <http://zhuravlyk.uz.ua/programa-rozvitku-zdo-na-2018-2023rr/>
  20. Preschool educational practice guidelines for preschool teachers <https://www.oecd.org/education/school/48990155.pdf>
  21. Sorochynska O., Tanska V. Formation of the foundations of environmental competence of senior preschool children using quest technology. Zeszyty Naukowe : nauki społeczne, humanistyczne i pedagogiczne. Łomża : MANS, 2023. № 91. P. 114-129.

Інтернет-ресурси:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://irbis.zu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe
3. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.dnpb.gov.ua.
4. Закон України “Про дошкільну освіту” // Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/go/2628-14>
5. Інноваційність освітнього процесу, побудованого на інтеграційних засадах: обмін досвідом роботи <http://leleka.rv.ua/innovaciynist-osvitn-ogo-procesu-pobudovanogo-na-integracijnyh-zasadah-obmin-dosvidom-roboty.html>
6. Косенчук О. Дошкільна освіта в Україні: нові реалії та перспективи <http://pednauki.pnpu.edu.ua/article/view/264675/261005>
7. Косенчук О. Світові тенденції та напрями розвитку дошкільної освіти. / Педагогічна освіта: теорія і практика. Випуск 31 (2-2021). <http://pedosv.kpnu.edu.ua/article/view/251051>
8. Крутій К., Гавриш Н., Новий закон України «Про освіту»: які зміни очікують на дошкільній? Дошкільне виховання. 2017. №11. С. 2-6.
9. Лист МОН України Про окремі питання діяльності закладів дошкільної освіти у 2023/2024 навчальному році «Методичні рекомендації щодо

- діяльності закладів дошкільної освіти у 2025/2026 навчальному році» <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/64e/462/3ba/64e4623bad9ac145595619.pdf>
10. Методичні рекомендації з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах дошкільної освіти. // Дошкільне виховання. № 1, 2021. https://jmil.com.ua/files/dv_2021-1/dv2021-1_p11.pdf
  11. Методичні рекомендації про окремі питання діяльності закладів дошкільної освіти у 2025/2026 навчальному році URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/62e/3b9/2e7/62e3b92e7f631954849654.pdf>
  12. Методичні рекомендації щодо впровадження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти». Лист МОН України від 20 грудня 2022. № 1/15511-22. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-metodichni-rekomendaciyi-shodo-vprovadzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>
  13. Міністерство освіти і науки України <https://mon.gov.ua/ua>
  14. Наказ МОН Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» (19.10.2021) <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>
  15. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>
  16. Освітня діяльність у групах раннього віку. [Текст] : навч.- метод. посіб. / Оксана Леонідівна Дурманенко. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2022. 188 с. <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/21371/1/durmanenko.pdf>
  17. Основні напрямки розвитку та модернізації дошкільної освіти в Україні <https://sites.google.com/site/doshkilnaosvita2910/home/osnovni-napramki-rozvitku-ta-modernizacii>
  18. Педрада. Платформа освіта. Закон про дошкільну освіту. <https://oplatforma.com.ua/article/2602-zmni-do-zakonu-pro-doshklnu-osvtu#ancex0>
  19. Примірний статут дошкільного навчального закладу // Режим доступу: https://ips.ligazakon.net/document/view/mus1466?ed=2003_04_24&an=9
  20. Про затвердження професійного стандарту «вихователь закладу дошкільної освіти» <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>
  21. Сисоєва С.О., Рейпольська О.Д. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку: новий погляд. Вісник НАПН України, 2020, 2(1) visnyk.naps.gov.ua
  22. Стратегічний план розвитку ЗДО // Режим доступу: <http://zhuravlyk.uz.ua/programa-rozvitku-zdo-na-2018-2023rr/>

ЗРАЗОКИ МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Назва освітньої компоненти: Нормативно-правові основи забезпечення освітнього процесу в закладах дошкільної освіти

Модульна контрольна робота №1

Назва модулю: Система нормативно-правового регулювання дошкільної освіти в Україні

ВАРІАНТ 1

I. Питання (завдання) модульної контрольної роботи:

1. Розкрийте сутність та значення нормативно-правової бази у професійній діяльності вихователя закладу дошкільної освіти.

II. Установіть правильну відповідь (оберіть один варіант):

1. Яка з моделей освітнього процесу в ЗДО найчастіше використовує інтеграцію тем для навчання?

- А) Предметно-середовищна модель
- Б) Навчальна модель
- В) Комплексно-тематична модель
- Г) Жодна з них

2. Хто здійснює контроль за дотриманням державних стандартів у дошкільній освіті?

- А) Директори ЗДО
- Б) Міністерство охорони здоров'я
- В) Органи управління освітою
- Г) Батьківські комітети

3. Затверджені в установленому порядку вимоги до компетентностей працівників, що слугують основою для формування професійних кваліфікацій – це ...?

- А) професійний стандарт
- Б) професійні компетентності
- В) орган управління
- Г) немає правильної відповіді.

III. Розв'яжіть ситуаційне завдання:

До вихователя звертається мама дитини з проханням залишати дитину в садочку довше встановленого часу.

- ✓ Якими нормативними документами має керуватися вихователь?
- ✓ Чи має він право погодитися?
- ✓ Як правильно пояснити рішення батькам?

Назва освітньої компоненти: Нормативно-правові основи забезпечення освітнього процесу в закладах дошкільної освіти

Модульна контрольна робота №2

Назва модулю: Нормативно-правові засади організації освітнього процесу в ЗДО та забезпечення його якості

ВАРІАНТ 1

I. Питання (завдання) модульної контрольної роботи:

Розкрийте сутність гурткової роботи у закладі дошкільної освіти як форми організації освітнього процесу.

II. Установіть правильну відповідь (оберіть один варіант):

1. Чим відрізняється парціальна освітня програма від комплексної?

- А) Вона охоплює всі аспекти розвитку дитини
- Б) Вона спрямована на розвиток окремих аспектів, таких як музичний або фізичний розвиток
- В) Вона розроблена для дітей з особливими потребами
- Г) Вона використовується лише у початковій школі

2. Скільки годин сну передбачено для дітей дошкільного віку в групах короткотривалого перебування?

- А) 1 година
- Б) Сон не передбачений
- В) 2 години
- Г) 30 хвилин

3. Скільки разів на рік повинна проводитися атестація педагогічних працівників у ЗДО?

- А) Щорічно
- Б) Раз на два роки
- В) Раз на п'ять років
- Г) Раз на три роки

III. Розв'яжіть ситуаційне завдання:

Вихователь працює без чіткої програми: проводить заняття спонтанно, без системи.

- ✓ Які вимоги до організації освітнього процесу порушено?
- ✓ Яку роль відіграє освітня програма в ЗДО?
- ✓ Які можуть бути наслідки для розвитку дітей?